

I semestar: Pregled opšte književnosti I (grupe 01, 05 – obavezni predmet; za ostale studijske grupe u okviru JKK - izborni)

Istorija književnosti starog veka i antike

Istočne književnosti

Ep o Gilgamešu

Biblija (Stari zavet: Knjiga o Jovu, Pisma nad pesmama, Knjiga propovednikova; Novi zavet: jevandjelje po izboru)

Antička grčka književnost

Homer: *Ilijada* i *Odiseja*

Eshil: *Orestija*

Sofokle: *Antigona*, *Car Edip*

Euripid: *Medeja*, *Hipolit*

Aristofan: *Žabe*

Platon: *Država* (glave II, III i X, odlomci)

Aristotel: *Poetika (O pesničkoj umetnosti)*

Rimska latinska književnost

Plaut: *Aulularija* ili *Menehmi*

Vergilije: *Eneida* (šesto pevanje i odlomci)

Horacije: *Poslanica Pizonima*

Preporučena literatura:

1. M. Đurić, *Istorija helenske književnosti*, Beograd, više izdanja.
2. M. Budimir, M. Flašar, *Pregled rimske književnosti*, Beograd, više izdanja.
3. T. Popović, *Rečnik književnih termina*, Beograd, 2007.
4. A. Leski, *Grčka tragedija*, Novi Sad, 1995.
5. D. Srejšović, A. Ceremanović-Kuzmanović, *Rečnik grčke i rimske mitologije*, Beograd, više izdanja
6. Z. Kosidovski, *Biblijske legende*, Beograd, više izdanja

Pitanja za ispit

- 1) Opšta pitanja za svako delo: predočiti u 10 rečenica osnovne crte sadržaja, radnje, zapleta, fabule, uključujući mitsku i istorijsku pozadinu dela (ukoliko ih ima); portreti književnih junaka, izdvojene epizode.
- 2) Opšta književnoistorijska pitanja koja se tiču npr. nastanka i podele Biblije, pojma antičke tradicije i njene periodizacije; porekla i razvoja antičkog pozorišta, tj. drame i sl.
- 3) Opšta pitanja iz poetike, npr. razumevanje pojma podražavanja, svrhe umetnosti, podele književnih rodova i vrste, odnos grčke i rimske književnosti, uticaj i važnost Biblije
- 4) Identifikacija teksta i njegovo razumevanje (daje se karakterističan odlomak, koji se prepoznaje i analizira, npr. kovanje Ahilejevog štita)

5) Pojedinačna pitanja:

Istočne književnosti

Gilgameš – tumačenje i suština dela, istorijat, sadržaj, pitanje junaka i epske tradicije i sl.
Biblija, analiza *Knjige o Jovu*, *Knjige Propovednikove* i *Pesme nad pesmama*, tumačenje, sadržina

Jevanđelje – opis Hristovog života, šta čini hrišćansku doktrinu, na koji način se izlaže, o kakvim je oblicima reč (može i konkretnije da se postavi pitanje, npr. po parabolama i scenama, Maslinova gora, Gologota, začecje, podvizi i čuda i njihovo značenje i sl.)

Antika

Homer

Homer i homersko pitanje, problem autorstva

Epske tehnike, opšta mesta, formule (digresije, retardacije, katalozi, nabranjanja kompozicione formule, stih, izraz)

Problem kompozicije i epskog pripovedanja. Odnos Ilijada/Odiseja. Aristotel o tome. Pojedinačne epizode u Ilijadi i Odiseji: Hektor i Andromaha, posmrtno svečano oko Patroklove sahrane, Prijam i Ahilej, prvo pevanje i sukob Ahileja i Agamemnona, zašto se Ahilej ljuti i kako je stepenovana njegova srdžba, itd. Odisejeva lutanja, gde se saznaje o njima, kako su sve avanture opisane, povratak na Itaku, odnos prema porodici, prepoznavanja, osveta itd. Mitska pozadina. Trojanski rat. Antički panteon; mesto i uloga bogova u Homerovom delu; herojski ideal; eshatološke predstave; predstavljanje pojedinih junaka itd.

Tragedija

Poreklo tragedije, njen istorijat i obredni karakter, suština.

Razumevanje tragičke krivice kod sva tri tragičara ponaosob.

Objasniti šta znače pojmovi: organska trilogija, teomahija, teodiceja, hamartija, hibris, katarza, stasimon, paroda, epizoda - uvek uz povezivanje sa delom iz programa.

Aristotelova definicija tragedije; podela tragedije u Poetici; karakteri i način njihovog prikazivanja prema Aristotelu.

Orestija, v. pod 1 (sadržaj, zaplet, mitska pozadina, tragička krivica, razvoj događaja, tumačenje, odnos etike i politike, pojedinačni likovi, pojedinačne tragedije u *Orestiji*, reći šta se u njima dešava itd.)

Sofokle, analiza oba dela, tragička ironija, mitska pozadina, Hegelovo tumačenje itd.

Evrupid, veza sa savremenim trenutkom, odnos prema sofistima, način prikazivanja likova, psihološka karakterizacija, deus ex machina; osnovne teme, kao i sve ono što je rečeno za ostala dela (sadržaj, zaplet, tumačenje itd).

Aristofan i komedija

Šta je komedija, njen značaj; odnos tragedije i komedije u antičkoj Grčkoj.

Stara antička komedija, struktura, značaj

Žabe i njihova veza sa istorijskim događajima

Odnos umetnosti i politike u *Žabama*

Agon Eshil / Evripid u *Žabama*

Značaj i mesto Dionisa u delu, mitu, običajima

Odnos sluga/gospodar, ko je Ksantija? Kako izgleda svet mrtvih?

Antičke poetike

Osim opštih pitanja pod 3 i onih vezanih za tragediju, niz pojedinačnih: osnovne ideje u Platonovoj *Državi*. Šta je po Platonu: svrha i priroda umetnosti, podražavanje? Njegova podela na književne rodove. Zašto osuđuje poeziju?

Aristotelelova teorija (definicija) tragedije, odbrana poezije, tj. odnos prema Platonu, odnos istorije i književnosti.

Mesto Horacija, njegovo shvatanje prirode i svrhe umetnosti, odnos prema grčkoj tradiciji.

Rimska književnost

Palijata i grčki uzor. Analiza dela, tj. zaplet, tip komedije i tip junaka, način na koji se proizvode komični efekti. Značaj palijate za razvoj evropske komedigrafije.

Vergilije, odnos prema grčkim uzorima, problem alegoreze, simbolizacije, odnos prema političkom i istorijskom trenutku.

Test se sastoji od 10 pitanja, od koje svako nosi po 10 poena, prolazno je 51, a ocene idu sledećim redosledom: 51-60 = 6; 61-70= 7; 71-80= 8; 81-90=9; 91-100=10.

Test - primer

- 1) Шта је то *Одисеја*? Предочити основне црте радње, склоп и композицију дела; навести главне ликове и дати њихове основне карактеристике.
- 2) Колико има *јеванђеља*, како се зову, где припадају и како се деле?
- 3) Одредити појам *подражавања* у античким поетикама. Навести ставове Платона, Аристотела и Хорација.
- 4) Из ког је дела дати одломак и о чему говори? (нпр. ковање Ахилејевог штита)
- 5) Укратко предочити садржај и значење Софоклове трагедије *Антигона*.
- 6) Шта је то *палијата*, када и на ком језику настаје? Ко у њени основни представници и која су њихова дела?
- 7) Шта је суштина трагичке кривице у Есхиловој трагедији? Како се она објашњава и развија у *Орестији*?
- 8) На којим историјским догађајима је заснована сатира у Аристофановим *Жабама*? На који начин се о њима у делу расправља?
- 9) Шта обухвата појам античка књижевност? О којем је периоду и традицијама реч? Како се дели и ко су њени најважнији представници?
- 10) Укратко описати порекло и развој античке трагедије. Навести најважније представнике и њихова дела; указати на њен религиозни, етички и друштвени значај.